

શ્રી કચ્છાધિપતિના સેક્રેટરી
ર. સ. છોટાલાલ વિરહ
અને

જવન-ચરિત્ર.

રચનાર તથા પ્રસિદ્ધ કરનાર,
કવિ શીવલાલ ખુશાલભાઈ બ્રહ્મભટ.

અમદાવાદ
ખેમાસાને ચકલે, એલીફન્ટ શેડ ઉપર
ધી “ નવર ” પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
ભોળીલાલ નારણદાસે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૬૪.

સને ૧૯૦૮.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
LIBRARY
ગુજરાત વિદ્યાપીઠ-સંગ્રહ

૬-૧૯ ૨૦૫૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૧૫૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ છી રાજાલ વિરહ

વિષય ૬-૪

શ્રી કચ્છાધિપતિના સેક્રેટરી

રા.સા.છોટાલાલવિરહ

૨૪૫૩

અને

જીવન ચરિત્ર.

રાગ પરજ.

“ જીને વિચારી તું જીવડારે, માથે મરજીનો મારઃ
“ બાળ કાલે ઉઠી ચાલવું, મુઠી સર્વે સંભાર, ” એ રાજ.
છોટાલાલ જસ લેઈ સંચર્યા, સેક્રેટરી મુખત;
મીરજાં મહારાજો ખેંચારના, વિર પુરે વિદ્વાન. નિવાલ જ.
હલગીર જેથી દરબારીઆરે, રાજા નવાબ વહાર;
મુજા સાહેબોને પારશી, હિંદુ ઈસ્લામ અમીર. બેરાજ
મુયશ સેવક મુતનોરે, સૃષ્ટિમાં ન સમાય;
ઉલરાઈ ઉંચા ચઢ્યો, મેર શિખરે અહિમાય. બેરાજ
રાજ કાળના કામમાં રે, અનુલબી હોસિયાર;
ભૂમકંઠા વિશે ભૂજતો, દીપાવ્યો દરબાર. બેરાજ
કવિ કેવિદાનો માળવોરે, કદર સૌની કરનાર;
બંદીજન બાવે બાહુ બંધી, અડનોરે બંધા બા.

મહાન રાજા વિર પુષ્પનીરે, ખોટ ખલક મોજાર;
 જેથી કરીને જેમનો, થયેન્છ કયો ઉચ્ચાર. છાંટા૦
 ખરા નરોની ખલકમાંરે, ખોટ ખુબ ગણાય;
 દુઃખી દીલે જેથી જેમનો, વડા વિરહ વરણાય. છાંટા૦
 મળશકે ઉઠી મહા ભાવથીરે, યશસ્વી કરતા અસ્તનાન;
 સેવા કરી શુદ્ધ ભાવથી, દેતા વિપ્રાને દાન. છાંટા૦
 માન મેળવ્યું મોટા રાજ્યોમાંરે, ગણાયા ઘણા ગુણવાન;
 સદા ચરણી મહાસાવકી, બહાદુર બુદ્ધિ નીધાન. છા.
 સાખાશી મેળવી સર્વમાંરે, મર્ત્યાદાર મરાલ. (હંસ)
 દાના કહાવ્યા દરબારમાં, વડા વિવેકી વિશાળ. છા.
 પાઠ ભણી પરબ્રહ્મનોરે, પુજતા પોતાના ઈશ્વર;
 સુરતા પ્રોઈ સ્વરૂપમાં, નિર્મળ રાખી સુનીત. છાંટા૦
 સાધુ બ્રાહ્મણને સહ પ્રેમથીરે, બહુ વિષ દેતા દાન;
 ક્ષત્રિ કેવિદ પાંડિતનું, સાર કરતા સનમાન. છાંટા૦
 રાજ નીતી રૂઢી રચીરે, ઉમદા યોજા ઇલાજ;
 દુકાળ સમયમાં દેશની, બાણી દીલમાં દાઝ. છા.
 ભરત ભુમીના ભૂપમાંરે, મોટું મેળવ્યું માન;
 સાહેબ સદગુહસ્થ સર્વમાં, સાર પામ્યા સનમાન. છા.
 જેની જશ કીરતી જગતમાંરે, તેને સ્વર્ગમાં મુખ;
 ભાગવતમાં તે ભાખીયું, શ્રીકૃષ્ણે સ્વમુખ. છા.
 પ્રભા પ્રકાશી પુણ્યનીરે, કીધા પરાંપકાર;
 આ જગમાં જસ વિસ્તર્યો, ખુલાં પ્રભુનાં બાર. છા.
 અંતકાળે કયો આતમજેરે, પેર પેરનાં પુણ્ય;
 રૂઢી કીધા કીધી રાજસી, નેક રાખી ન ન્યુન. છા.

સુરતા પ્રાઈ સ્વરૂપમારે, માંધી મુડી મુદ્દેહ;
 સાગર ભયો સગાં સ્નેહીના, તોડી સખળ સનેહ. છા.
 જીવનમુક્ત થઈ જન્મમારે, પાંચ્યા પ્રભુને દ્વાર;
 ઉદ્ધાર હુવો યસ્વીતણો, સંશે નહીં લગાર. છા.
 પુરુષાર્થ વિભુ પુરુષનારે, પડીં પ્રેત સમાન;
 જન્મની માંહે જાણજે, નીગમ કહે નિરવાણ. છા.
 જીવનનું સાર્યક જન્મમારે, પ્રભુ સેવાને પુણ્ય;
 કીધાં તેમણે કોડથી, નેક રાખી ન ન્યુન. છા.
 જન્મીમાં જોડી જડે નહીરે, પુણ્યકારી પવિત્ર;
 આછા હશે આલમ વિશે, ખાનદાન ખચીત. છા.
 ગજગમ ગમી હવી શુભસ્થાનેરે, શોકજનક શિવરાજ;
 પરોપકારી પરવર્યા, ઉદાર અક્કલ ખાજ. છા.

વિરહ સંતાપ મહાડ.

“અમલાંમે રેન જુમાવી દોલા, ખીને દારડો.” એ રાગ.
 શું આ કાળની કટી કે, તું જુલ્યો જીવનપતી. શું દેક.
 સંતાપ કરે સો શેહરનારે, રૂડા રાજ વજર;
 મુજ સાહેબો પારસી, હીંદુ ઈસ્લામી અમીરરે. તું જુલ્યો.
 ભડ મહારાજો જીવનારે, ખેંગારજી ખુદાવંદ,
 દલગીર હવા દેશપતી, ચતુર શીરોમણ અંદરે. તું
 દિલગીરી દર્શાવી દેશમારે, દરબાર માંહેજ ખુબ;
 જીવ પતીએ ભડ તજાં, વખાણી વડાં વફુખર. તું
 દુપાળુ કરણસિંહજીરે, જીવપતી કેરા ભાઈ;

ગાંધીસોસી હુવા ઉરમાં, જેમણે છટાદાર કીરતી છાઈ. તું ૦
 પાશાદ કરે છે વડેરો, વિજયી વિજયરાજ; તું ૦
 મનુભા માહા યસ્વી, ઉમદા અક્ષલ બાજરે. તું ૦
 વલગીર હવા દીલમાં, ચુનીલાલ દીવાન; તું ૦
 હંદુભાઈ અફસોસમાં, ધણ જે ગુણવાનરે. તું ૦
 મશહુર મણીભાઈતણરે, આતમજ હીરાલાલ; તું ૦
 અફસોસી હવા ઉરમાં, બાહોશ બુદ્ધિ વિશાલરે. તું ૦
 વડા નાગર વડનગરરે, મોહનલાલ મન ઉદાસ; તું ૦
 સોહી તે સેકેટરીના, રોજ'દા આપનારા પાસરે. તું ૦
 બવરીશાંકર ધણાં ઉદાસમાં, ઈજતદાર અમીર; તું ૦
 કામ કરે જે જરીકું, સ્વભાવના સુંદીરરે. તું ૦
 પ્રતાપી નાગર પેટલાદનારે, ચુનીલાલ અમૃતલાલ; તું ૦
 વલગીર હવા દીલમાં, મર્તબાદાર મરાલરે (હંસ.) તું ૦
 રેવન્યુ કમિશનર રાજ્યનારે, વીર વડા વિઠ્ઠલરાય; તું ૦
 અફસોસ એ અમીરો હવા, કાળાભાઈ કહેવાયરે. તું ૦
 બાહોશ બાપુભાઈ ભલારે, નાગર હવા નારાજ; તું ૦
 દાના સૌ દરખાશીઆ, સકળ રાજ સમાજરે તું ૦
 અધિકારી અફસોસમાં રે, ચુનીલાલ ગોપાળ; તું ૦
 વડાનાગર વડનગર, દાના પરમ દયાળરે. તું ૦
 ભારે અફસોસ હવા ભૂજમાં રે, કહેતાં ન આવે પાર; તું ૦
 સોકરૂપી સિંધુ રેલીયો, બાહોશ શહેર બજાર. તું ૦
 અફસોસ હવા ઉરમાં રે, રઘુદર હરજીવનદાસ; તું ૦
 કળવણી દે તે કુમારને, જેમનો ઉમદો અવધારરે. તું ૦
 નાસ્તેકદર ઉદાસમાં, વિશુદ્ધ વિઠ્ઠલભાઈ; તું ૦

કયાવણીના કામમાં, વરી જેમણે વડાધરે.	૬૦
આને અધિકારી યદુ વંશીના અફસોસ કરે અપાર;	
જાડનાગરો ભૂજના, સીમાધને સરદારરે.	૭૦
અધિકારી એજવસીતણારે, સાહેબો સદગૃહસ્થ;	
અફસોસ હવા આ સંન. આશીસસે સમસ્તરે.	૮૦
માન ખાતર મરહુમનારે, હાટે પડી હરતાર;	
શોકજનક હવા શહેરનાં, ચંબારી સહુ નરનારરે.	૯૦
સાંઘવી અંજાર મુદરારે, વિચરે વડેરા મહાલ;	
અફસોસ હવા ઉરમાં, વૃદ્ધ જીવાનને બાલરે.	૧૦૦
જસ્વીએ જંગે જંગેરે, સારી વરી સાખાશ;	
જેથી કરી જનો સર્વનાં, અંતર હુવાં ઉદાશરે.	૧૧૦
મહોદા ગૃહસ્થો મુંબાઈનારે, ગોકળદાસ તેજપાલ;	
ચોઠા જીવરાજ બાલુતણા, દલગીર દાના દયાલરે.	૧૨૦
શોકજનક સુરત શહેરનારે, વડોદરાના વીર;	
જાડ ગૃહસ્થો જરના, દાના ચોઠા દલગીર.	૧૩૦
વટપુરી વડિઆદનારે, દલગીર હવા હેસાઈ;	
વિહારી સુતે વિશ્વમાં, વડી વરી વડાધરે.	૧૪૦
દા સાહેબ દાના ધણારે, નાના સાહેબ સુખના;	
અફસોસ હરિદાસના, સાધુરામ વિદ્યાનરે.	૧૫૦
જવલ નાગર વડનગરરે, પંડ્યા ચોલીરામ;	
અફસોસ હવા ઉરમાં, તેજસ્વી તનસુખરામરે.	૧૬૦
દાના સોની ઠાકોરનારે, શોકજનક શિવસાલ;	
માણેકલાલ મહિસાતણા, વિવાઈ બુદ્ધિ વિશાલ.	૧૭૦
અલીબાના અફસોસનારે, સોની વડા સુખલ.	

જરૂરી જાંબુસરતણા, ઉદાર અકલનાગરે. ૯૦
 શોકજનક સિનોડતારે, સાંતી સકળ સમજ; ૯૦
 ચિત્ત ઉદારી આંદોદના હવા, નાંદોદના સા નારાજ. ૯૦
 અકસોસ અમદાવાદમાં, હવે અપરંપાર; ૯૦
 ત્રેહ ફાટતાં પ્રતાપીના, શોકજનક સાંભળી પાકાર. ૯૦
 શેઠા શાહુકારે આવીયારે, ધીમંતને ધર ધાઈ; ૯૦
 સમશાન કાળે શહેરના, સમય જાણી દુઃખદાઈ. ૯૦
 પ્રતાપી પુત્રો તેમનારે, અતિ કરે અકસોસ; ૯૦
 દીલાશયે દીલ તેમનાં, ખરી ધરે ન ખાંસરે. ૯૦
 મતિલાલ મહા ઉદાશમાં, બારીશર જુદમાન; ૯૦
 ચીક માણસેટ ઇંદોરના, સર્વોપરી મુજનરે. ૯૦
 જુજંગલાલ બારે ઉદાશમાં, શ્રવે આવજી નીર; ૯૦
 પીતા કેરા પ્રયાજીથી, વડા વિવેકી વીરરે. ૯૦
 નાનાભાઈ બહુ નેહથીરે, કોટી કરે કદપાંત; ૯૦
 મનુભાઈ મહા ઉદાસમાં, મુતોને વળે નહિ શાંત. ૯૦
 પરસન બા પત્ની તેમનારે, અંતરમાં અકળાય; ૯૦
 કુવા કેરી છાંયડીરે, કુવા માંહે સમાયરે. ૯૦
 પ્રતાપી પત્નીના પ્રયાજીથીરે, શોક શરણાં વહે શરીર; ૯૦
 ઉસાસા ઉરે ભરે, મુવે ચોધારાં નીરરે. ૯૦
 આકંદ કરતાં અતિ ધણેરે, નાનીબા પુત્રી પવિત્ર; ૯૦
 પુજ્ય પીતાના શોકથી, નીસાસા નાંખે નીતરે. ૯૦
 બાપુજી બહુ ઉદાસમાં, વડં બેઠાં વિરીત, ૯૦
 સદૈવથી સોદેરીએ, પુરજી દાખાં પ્રીત. ૯૦
 હવેર બેનને જગરે રે, સાચો સરી ધાવ; ૯૦

રૂઝાવ્યો રૂઝ નહિ રે, ભાઈ ઉપર જેમનો ભાવ. ૬૦
 ડાહીબા તેમનાં દીકરી રે, કલ્યાણ કરે અપાર; ૬૦
 જયા ખેન ઝાઝા ઉદાસમાં રે, સુંદર ને શ્રવે ધાર રે. ૬૦
 અંબાલાલભાઈ ઉમદા રે, જસકારી જમાઈ; ૬૦
 સેકેટરીના શોકથી રે, ઉદાસી રહે ઉર છાંય રે. ૬૦
 સસરાણના શોકથી રે, હિમતલાલ ઉદાસ; ૬૦
 મુઝાએ મનડા વિષે, વાત વહે કો પાસ રે. ૬૦
 ઉદાસી બહુ ઉરમાં રે છાયાલાલ મનમુખરામ, ૬૦
 દીલારીયે દીલ તેમનાં, વળે નહિ વિરામ રે. ૬૦
 કારભારી કૃપાળના રે, ગવરીશંકર ગુણીજન; ૬૦
 અમરશીભાઈ અફસોસમાં રે, બેઠે કરે બહુ રૂઝન ૬૦
 સીપાઈ સર્વે ઉદાસમાં રે દારીઓને રે દાસ; ૬૦
 ખજાનચી આ બેઠથી, અંતરે રહે ઉદાસ રે. ૬૦
 સુમિત્રોનાં દીલ શોકમાં રે, વડો કરેજ વિશાદ; ૬૦
 છટા શું છાયાલાલની, આવવાથી તે યાદ રે. ૬૦
 દીવાન બહાદુર દીપતા રે, અંબાલાલ સાકરલાલ; ૬૦
 યસ્વી અફસોસી હવા, દાના દીલના દયાળ રે. ૬૦
 ખતરવટી જે ખરા રે, વિદ્યા વિસારક વીર; ૬૦
 અચળ રહેા અમદાવાદમાં, ધજતદાર અચીર રે. ૬૦
 લાલશંકર લોક હિતનારા રે, કૃપાળું કામો કરનાર; ૬૦
 પરાપકારી આ પુરના, ઉદાસ ઉર અપાર રે. ૬૦
 લખ્ય ભાગી ભોળાનાથ રે, નારાજ નૃસિંહરાવ; ૬૦
 કૃષ્ણરાવ કૃપા નીધી, બુરો બેઠ બનાવ રે. ૬૦
 માનીતા મહિપતરામના રે, રૂઝા રસબલ્લાઈ; ૬૦

દિવાસ હવા ઉરમાં, જેમણે કોરો કીર્તી ઝાઝી રે. ૬૦
 મેળવે ઉમદા રાગયોના રે, શેઠ મોતીલાલ ભાઈચંદ
 અફસોસી હવા ઉરમાં, મોટા કેરા ફરજંદ રે. ૬૦
 મોતીલાલ રૂડા તેમના રે, આત્મજ અફસોસી ઉર;
 હાંશિયારી જોધ એમની, ઉલટે હરપ અંકુર રે. ૬૦
 નાગર મંડળ આ નગરનું રે, શેઠો અને શાહુકાર
 અનિપતી ઓઢીસરા, અફસોસ કર અપાર રે. ૬૦
 શોહજનક સહુ શહેરના રે, માંની ચુહરથો બહુ
 તાજ વનો તાગડ તણે, અફસોસ તે શું કહું. ૬૦
 શોકનો સિંધુ રહીયા રે, બહોળે શહેર બજાર;
 સંતાપ કરે સહુ માનવી, હાટે પડી હડતાળ રે. ૬૦
 ગળાં પડયાં સહુ શોકમાં રે, કરે આંસુ પાત
 કુશળા ઉપજે ફરતે, મુશ્કી સુંદર આના સંતાપ રે. ૬૦
 પદ્મર તો ભાગી પડે રે, એવા વિવિધ વિલાપ;
 ગહન ન થાયે સાંભળ્યા, પ્રેમદામોના પરિતાપ. ૬૦
 કેતું કાળ હોય કાળજી રે, જે જન ધારે ધીર;
 વચનો વનીતાનાં સાંભળી તનદામાં લાગે તીર. ૬૦
 સદ્ભાગી આ સચ્ચા રે, દીન બંધુ દયાળ;
 વિકાળ હરી આ વિધિમાં, ઓગણીસે ચોસઠનીસાલ. ૬૦
 છોટાલાલના ઉલ્હચીરે, શોક જનક મિતલાલ;
 મળે ન પ્રભા મેઢની, છગરે ઉઠે ઝાળ રે. ૬૦
 પરાપઠારી કામો ફરી રે, આખ્યા સ્વર્ગ મોજાર;
 આચળ સુખ હરી આપજો, કુશળા સિંધુ કીરતાર રે. ૬૦
 સેદેરીને શ્રી હરી રે, આપો સ્વર્ગમા સુખ;
 મુજબફરીએ પીંડને, દેવ્ય ન રેશો હુમ રે. ૬૦

(૬)

સોરઠો.

સાગર ભર્યો મેહ, તોડીને તમે ક્યાં ગયા.
છળ કરી કીધો છેહ, મુળગી ઉતારી મયા.

ઉદાસી દેખાવ.

“ શેઠ સગાળસા સાધુને સેવે; વાણીઆ પાળે વર્તે ” એ રામ.

સેક્ટેરી વિણ સુની હવેલી, સુનો દીસે સૌ ઠાર,

અમદાવાદમાં ઉદાસી ફેલી, અપમપાર અપાર,
બહોળે બબરોને શેરીરે, ફલગીર દીસે વસ્તી ધણેરી. સેં ૧

બાગ હવેલી બંગલા સુના, સુની સુંદર સેજ,
દીવાનખાનું દીસતું સુંતું, સુંતાં સિંહાસનો સેજ;

સુની હિચોળાખાર અટારીરે, સુંતાં છળ બળીયાં ને બારી; સેં ૨

ઉદાસ દીસે હુન્નુર અતીશે, દાના દેશોપતીના દીવાન;

અફસોસી દીસે આરીસર, અધિકારી નિર કનિ વિદાન;

વિખુધ વડા નરો પ્રવાસીરે, લોકીક આવેલ અધિક ઉદાસી, સેં ૩

અવળો વાણું વાચો તે વેળા, અધિક હવો અધકાર;

સુંર શશી વાદળે સંતાયા, ધરજ મેર મંદાર,

બગોળ સહુ બગબગ્યું ત્યારે રે, ધર્મી રથેલ ધસ્યો તે વારે. સેં ૪

પત્ની તેમનાં પુરાં ઉદાસી, પ્રતાપી મુત્રો ચાર;

મેહેન ઝવેર બા બહુ ઉદાસી, નાતીઆ પુત્રીને પરિવાર;

બાપુજી બાપ બહુ ઉદાસી રે, હાયક જમાધયો જમાસી. સેં ૫

હાથી જુરે હાથી સેરીએ, ઘોડા જુરે મોઢાસરે;

ગાયો જુરે ગૌરાધામ, લેસો ભુવન મોબાર;

ખાવે નહિ ખડકે પાણીરે, ઉદાસી બહુ ઉરેલ આણી. સેં ૬

ફિરકે ફેરિને વનની સાહે, મુજતાં કાડ બાણાય;

ફળ અણે નહિ ફર મુજની તેને, કંપ્તો કરનાર બાપ.

દુઝે નહિ દુઝોની કળિયો રે, કેજો સહુ ધરણીજી ઢળીયો. સે૦ ૭
 વિરહે કરીને વનની માંહે, સકળ પક્ષી સમાજ;
 કપોત કાયલ કાખરો દેવલી, મેનાં પોપડ ખરહીયાજ;
 ચક્રાં ચકલીને ચીરીયાં રે, વિહંગ:યાદે ભાન વિસરીયાં. સે૦ ૮
 ચકાર ચાસ ખુલખુલ ન બોલતાં, મધુરો કરી ઉચ્ચાર;
 વારી વિહારી બગલાં સારસ, ચારો ચરે ન લગાર;
 ખેડજનક:ખજો હવાં સારાં રે, ભમર આઘે વન ભમનારાં. સે૦ ૯
 બેહેન કેરો બહુ કરીને, વિસરયો ન હુતો વિયોગ;
 એવામાં આ મસ્વી કેરો, ખુરો બન્યો સંજોગ;
 ઉદાસીએ ઉરમાં ભારી રે, વિસાચે ન જાયે વિસારી. ધ્રુ૦ ૧૦
 શોકે કરીને સરિતા કેરો, દુટતા જાય તરંગ;
 ધીરધાન કે ચંબી રહ્યાં તે, ગરવી સાબર ગંગ;
 ભલી તીર ભમાનક દીસે રે, હરેકનું મન ન હીસે. સે૦ ૧૧
 ઉદાસી હદ બેહદ હવી, કહેતાં નાવે પાર;
 દુ:ખી દીલે દાખનું તે શું, શોક જન દીસે સંસાર;
 આદસોસ ઉર:શિવરાજ ભારી રે, ગયા ગુણી રાજદરખારી રે. સે૦

ગુણ કથન—જીવન ચરિત્ર.

ગરબી.

રાગ સોરઠ.

“આધવજીરે સંદેસડો, કહેજો મધુરા મોજર.”

જે રે દહાડા ગયા નાથજી, જુરે વૃજની રેનાર.” એ રાગ.

છટાદાર છાંખી છોટાલાલની, મુણ નીધી ગંભીર;

પરોપકારી પરવર્યા, જ્યથી દીક્ષ દીલગીર, છટાદારં, ટેક

મુખ કમળ વિકાસનું, પરમ ક્યાનુ પાત;

મેન મુરોજ નેહે ભર્યાં, જૈર શોભતું ગાત.

મનોહર મુરત શોભતી, જાણે ઉદયો અદીત;		
સગાં સહોદર ઉપરે, પ્રરણુ દાખતા પ્રીત.	૭૦	૨
સદાયરાણી સાતવટી, વિદ્યા વિસારદ વીર;		
કૃપાળુ કચ્છ દરબારનાં, કામો કીધાં અકસીર;		
નિરાભિમાની નિર્મળા, ધર્મ ધુરંધર ધીર;		
સદ્ કીરતી વરી સર્વમાં, ઇન્તદાર અમીર;	૭૦	૩
પૈસા અને પુત્રો તણો, આણ્યો નહી અહંકાર;		
શાખાસી સારી મેળવી, દાના જૂજ દરબાર;	૭૦	૪
સુંધા સમાં સુંશોભીતાં, વડાં વિવેકી વેણ;		
કદી નહિ કલ્હું કોઇને, કડવું મુખે કેણ;	૭૦	૫
મુખારક્યાદી મેળવી, દેશ અને વિદેશ;		
સદ્ કામો સારાં કરી, રીઝવી રૈયત નરેશ,	૭૦	૭
મૃદા વચન મુખથી, વદા નહિ કોઇ વાર;		
હારદ સમજ હરેકનું, સર્વનો લેતા રે સાર;	૭૦	૮
ચુકે ન જઇય તે ચુકવ્યા, નિર્મળ કરી સું ન્યાય;		
ઉભય પક્ષ આનંદીયા, કોઇનાં દીલ ના દુખાય.	૭૦	૯
ઉજવળ કીરતી મેળવી, ઉજવળ કયો ઉજસ;		
વિશેષે બધા વિશ્વમાં, સારી વર્ષા સુવાસ	૭૦	૧૦
અંધો ઘણા રચ્યા જ્ઞાનના, ઉમદા અસરકાર;		
પ્રભુ પારાયણુ પ્રીતથી, સખળ સોધીને સાર.	૭૦	૧૧
વંદા વિભૂ સંતરામને, રાખી તનડામાં ટેક;		
મંદીર કેરાં મહા ભાવથી, કામો કીધાં અનેક.	૭૦	૧૨
મક્ષહુર હવા મેદની, પરિમલ કરી પ્રકાસ;		
ઇન્ત બાંધી હરેકમાં, ધરી લાયકી લખાસ.	૭૦	૧૩
માન મેળવ્યું મહારાઓનું, કર્યા રાજનાં કાજ;		

યત્ન લોનેન્દુ પ્રીતથી, ધન્યો સકળ સમાજ. ૭૦ ૧૪
 સનુ સહોદર ઉપરે, પૂરણ દાખીસુ પ્રીત;
 ખૂબ કરતુ બહુ ખંતથી, રાખી રજવટ રીત. ૭૦ ૧૫
 પુત્રા પુત્રી પરણાવીયાં, હર મૂરી ઉમ્મમ;
 સાંજાન્યા અવસરે સંધી, દુનિયા પામી રે હંગ; ૭૦
 અસાધ્ય ખાનદાન ઉમદા, સમતા લાયક સુંર;
 સર્વોપરી સ્વભાવતા, નારાયણનું રે નુર. ૭૦
 કવિ કાવિદો તાણી, સારી કહર કરનાર;
 આશ્રમ અપાવી હરેકને, હરમ્તો હરનાર. ૭૦
 હુલાસી વિદ્યા કેસ વડા, સાક્ષર સુજન;
 પરખાયાપુર પ્રદેશમાં; બહાદુર બુદ્ધિ નિધાન ૭૦
 દેશ અર પ્રદેશ માં, કીધી કીરતી શ્વેત
 મીલનસાર સ્વભાવથી, ઉપજે હરેકને હેત ૭૦

શ્રવણી વિષે.

ગરબી.

“અલગેલીરે અંમે માત, જોવાને નમ્રએ. એરામ.

શ્રવણી કીધી શાખાશ, સુતોએ ઘણી સારી;
 આણી ઉર હુલાસ, ધવળ કીરતી ધારી; ૨૬
 પુણ્ય પીતાને પામવા માટે, પૂરણ આણી પ્રીતરે;
 અનેક વસ્તુઓ અર્પણ કીધી, રાખી રજવર રીત. સુતો.
 ધરયાગની ઘણી રકમે, ઉમદા મુકી અનેક રે;
 અંત રાખી ખરાબદીકરી, વડેરા કીધો વિવેક. સુતો.
 તેજસ્વી મશગની તગાઇએ, માટી ભરેલ પતંગો;
 રજાઓ બહુ રહી રજતી, ઓછાટો અંગે સંગ. સુતો.
 જોડો કામ મશગની તગાઇએ, મજબૂતાની શ્વેતર:

ગણેશવાળાં ગાલમનુરીયાં, ઉમદાં આઝીકા નમન.	સુતો.
બગી દીધી બહુ શોભતી, મહા તેજનો આપાર.	
આમિનારયણને સારા પ્રેમથી, અધિક દહ આપેલ.	સુતો.
મેવા મીઠાઈ મુકાઈ જેમાં, અનેક જાતના અન્નર;	
પાસણ અપાયાં વિધિનાં, મુદીત હવા ફીજ મન.	સુતો.
વસ્ત્રાભૂષણો વડાં કીમતી, હતાં અપાર;	
દક્ષણા લેવા ફીજે કેરી, હઠ મળી તે હાર.	સુતો.
દેશ દેશોથી દાના ગૃહસ્થો, અનેક શહેરોના આવેલર;	
પંચાયો શ્રવણીની સભામાં, હાઉકા સોતી ફરલ.	સુતો.
કચ્છ તણા કારભારી પધાર્યા, દીપતો દેવા સીરપાવર;	
ઉમદા ગૃહસ્થો અમીરો કેરો, ઝાઝો હતો જમાવ.	સુતો.
કૃષ્ણચર્ય બોળાનાથ વિગરે, ગૃહસ્થો પધાર્યા ગુણવાનર;	
અધિકારી ચુનીલાલ આવ્યા, વિગરે વડા સુજાન.	સુતો.
શ્રવણી કેરી સભા ભરાળી, મહા મહોટી દયાદારર;	
મનિલાલનામ ચીક માહસરે, સારો દીધો સત્કાર.	સુતો.
સાતીબંધુ દેશ દેશના, આવેલ હતા જે હરે;	
માન દેવા મનિલાલને, પાઘડીયો લાવ્યા તેહ.	સુતો.
લાણું આપ્યું લાયક પુત્ર, મહા મોટું મુલવાનર;	
આવેલ ગૃહસ્થને હેત કરીને; દેહ રૂડાં ખાનપાન.	સુતો.
દેશ તેડથી દાના ગૃહસ્થો, આવ્યા અમદાવાદર;	
સ્વાગત કીધી સોતી સારી, મોટી જાણી મર્યાદ.	સુતો.
મુદીત હવા સૌ મેમાનો, જોઈ રજવટ રીતર;	
મેમાની કીધી મહા જાવથી, ખરેજ દીધે અચોત;	સુતો.
શ્રવણીની શોભા હતી સારી, કહે કવિ શિવસજર.	
અપત-પત્રો મેકેનીતા અગળ રહે અમતગાળ.	સુતો.

ગજલ રેકતાની.

- બલે દરખારી મન ભાવે, છોટાલાલકી છટાના આવે; ટેક.
- અપારો ગુનકે અખ્ધી, પુરે પુણ્યશાલી પ્રારખ્ધી;
- ગજલહે દીલપે ખ્લાની, ગયે સેફ્ટેરી સહાજની. ભલે. ૧
- બડે બિલાકે બિલાસી, બિમલ કીસ્તી સુ બિકાસી;
- ગજલ ગમી દીલપે ઘેરી, હુવા મન ખાખકી ઢેરી. ભલે. ૨
- હુવેના ધસ્વી અભિમાની, બદે રેમ જીમરે બની;
- કરની કેવલકીની કાસી, પરીમલ પ્રભા પ્રકાસી. ભલે. ૩
- સુની ખુબીદારકી ખ્વારી, મુરાદાં મનકી હારી,
- ગયેઆત્મ દરસી અનુરાગી, સુરતા સોહંગમેં લાગી. ભલે. ૪
- સદગૃહસ્થ સુભાવકે સીરા, સુધામમી જીનકી ગીરા;
- ગયે ગુનીઓકા ગુરાદા, જહાંમે ઝલકતા સેતારા. ભલે. ૫
- પરોપકારી કામમે પુરા, સેફ્ટેરી સાત્વકી શરા;
- બિસારે કબી નાંહિ બિસરે, ઉસાસા ઉરસે નિસરે; ભલે. ૬
- બિમલ બદન બિકાસી, પરિમલ ખુશખો પ્રકાસી;
- બની જીગરે જહાં દાની, અછી મુખ ઉચરે ખાની. ભલે. ૭
- ઝાહેરકી ઉદારતા જીહોસી, ખુબ ધરી દીલમેં ખામોસી;
- મુરાદાં મનકી પાવે, જો કોઇ જીનકે પાસ બાવે. ભલે. ૮
- આલમમેં હુધ અધિક હાની, ગયે ગુની ગુનકી ખાની;
- જીગરકા જખમ નાહી રહે, કૃપાલુ ન કામ હોય દુજો. ભલે. ૯
- મોહ મમતાજીને મારી, ઓછે ઓસે હોશે દરખારી;
- કીયા ખ્યાન કવિ શિવરાજો, યશ મેલવ્યો અક્કલખાજો. ભલે. ૧૦
- કીયા જહાંમે સુંજસ ઝાઝા, મેદનીમેં જીનકી માઝા;
- સદ કીસ્તી ધેર નાદે ખાજો, મનિલાલ હોનામોજો. ભલે. ૧૧

દોહરા

- દેશ તેડું કર્યું દીપતું, આણી ઉર હુલાસ;
ભોજન દીધાં ભાવતાં, સારી વરિ શાખાસ. ૧
- ન્યાતો ક્રીધી નગરની, લાયક લાણુ ક્રીધ;
વહેચાયું વિવેકથી, જહૈર જગપ્રસિદ્ધ. ૨
- થાળીને વાટકા તણું, મહામોદું મુલવાન;
પ્રશંસા હવી પુરમાં, ખરચ કર્યું ખુરબાન. ૩

ઇશ્વર ઇચ્છા.

(માત પીતા તમે સાંભળો) એ રાગ.

શ્રી હરીને આશું ગમ્યું તમને તેડી રે પાસ;
સગાં સહોદર સવે નાં, ઉર હવાં રે ઉદાસ. શ્રીં ટેક
જરૂર શી જગપતીને પડી, ઘણી તમારી ત્યાંસ;
લાખોનાં દીવ દુભાવિયાં, શું વિચારી મન માંય. શ્રીં
મધ્યમ આયુષ માણીને, પુરે પાંસઠમે વર્ષ;
શાખાસી સારી મેળવી, શ્ર થથયા રે અદર્શ;
દેશ અને વિદેશમાં, મોદુ મેળ્યુ માન;
કૃપાળુ કચ્છ દરબારમાં, ગણાયા ગુણવાન. શ્રીં
જીહોશી ઉદારતા, જગમાં જણાવી જોહ;
ઘણુ માન ઘટે તેહનું, તેમાં નહિ સંદેહ. શ્રીં
“જેખી અવાજે ગાજ્યા, પશુપતી પુણ્યસ્થોક;”
“જે કરવાને સામર્થ્ય નહી, તેનો ધરવા ન શોક.” શ્રીં
કાયા તે પીંડ પરપોષેડો, ઉપજ્યો તે અજપાપ;
જાગકા ભેળે ખપી ગયો, ભાવી હોય તે યાવ શ્રીં

આટે શોક કરેશ વટે નહીં, વળે નહીં ઉપાય,
 રમણુ કરેશુ શ્રી રમણુ, જેથી માયા મુકાય; શ્રી૦
 ભાટાઈમાં બેઠ્યું નથી, આ વિરહ ચરિત;
 બીટ કામો કયાં, કેટલાં હવા પરમ પવિત; શ્રી૦
 મારા ખરા દીલની દીલગીરી, જાહેર કરવા કાળ;
 પરાપકારી પરવાયા, જાણનાર દેશની દાન કેટલા. શ્રી૦
 જવલે આ જગતમાં, પરવારી કીધું પ્રયાણ;
 મહાન કામો કર્યા કેટલાં, વળી કરત સુખાણ; શ્રી૦
 ખારીટર બહુ આયુષ્ય ભોગવો, મશહુર મતીલાલભાઈ;
 ચીફ માજિસ્ટ્રેટ ઇંદોરના, જેમણે વસે વડા. શ્રી૦
 બખ્ષ ભાગી ભુજંગલાલજી, દીર્ઘાયુષ્ય માઓ;
 વડીલ જેવા વિમુક્તના, ગુણ દુનિયા ગાઓ; શ્રી૦
 તુરવાળા નાનાભાઈ તણુ, રહો અચળ અયુષ્ય;
 પરિવ્રજ્યપુરી પાડજો, હૈયા કેરી હુંથ શ્રી૦
 દીર્ઘાયુષ્ય મનુભાઈ પામજો, સેવી કહું સતરામ;
 કુશળ રહો સહુકુટખીઓ, સગાં મીત્રો તમામ. શ્રી૦
 દીલગીરી દરખારીઓ તણી, પ્રભુ કરજો દુર
 છોક વિદારી સવેનો, આનંદ ઉપજવો ઉર. શ્રી૦
 જુગ હાથ જેડી વિનવે, સિરનામી શિવરાજ;
 આતું દુઃખ ન ઉપજો, સંતરામ મહારાજ શ્રી૦
 જાણ કંપાવો શ્રીજગપતી, આપો સરવને સુખ
 પ્રતાપી પુત્રો તણાં, દારણ કાપજો દુઃખ; શ્રી૦
 પુણ્ય પીતા જેવાં કરો, પરાપકારી કામ;
 સુખજ ભોગવો મટિલાં, મદા સેવું સંતરામ, શ્રી૦

વિજ્ઞાપના.

આ ચોપડી અમદાવાદમાં સાંકડીસેરીઃ
લાલાવસાની પોળમાં (જે રા. બા. દસાઈ શ્રીહર
દાસ વીહારીદાસ ચીરહ, દી. બા. મણીભાઈ જર
ભાઈ ચીરહ, શ્રી કચ્છાધીપતીના યુવરાજ ૩
વીજયરાજજીનો વીવાહવીનાદ. શ્રીભાવસિંહજી
વીવાહ વર્ણન, નાંદોદનાં તમે કુંવરબાનો વીવાહ-
વીનાદ. રાધનપુરના નવાબ શ્રીમહમદશેરખાનજીની
શાદીનું ખયાન, પાલણપુરના યુવરાજ શ્રી તાલેમ-
હમદખાનજીનો વીવાહવીનાદ, શેઠ ચીનુભાઈ મા-
ધવલાલ સી. આઈ. ઇ. નાં ચી. જીવન્તિકા ખંડેન
વીવાહવીનાદ, કચ્છદીવાનશ્રી ચુનીલાલ સારાભાઈના
ચી. અમરીસલાલનો યજ્ઞોપવિતોત્સવ ને સોળંડીનું
માટક, પંચાળ શેઠ ડાહ્યાભાઈ ઉરફે ગીરધરલાલ
ભવાનદાસના ચી. દલસુખભાઈ તથા અંબાલાલનો
વીવાહવીનાદ) વગેરે પુસ્તકો રચનારને ત્યાંથી મળશે

કર્તા. કવિ. શિવલાલ ખુશાલભાઈ ખારોટ.

